

Samtalesalonen

Ung i Rigsfællesskabet

- grønlandsk og færøsk ungdomsliv anno 2022

Samtalesalonens set-up

Eleverne sidder ved borde af 4 - 8 personer i et lokale med en storskærm.

Salonen varer 135 min. inkl. pause. Dvs. to timers indhold og 2X7 minutters pause.

VELKOMST OG INTRO

SLIDE 1: MUSIKVIDEO MED TARRAK (TUPILAK)

(Afspilning af musikvideo med Tarrak, mens eleverne kommer ind i lokalet).

SLIDE 2: GRØNLANDSK OG FÆRØSK UNGDOMSLIV ANNO 2022

Her fik I lige noget grønlandsk rap. Det her er Josef Tarrak. Han er grønlandsk rapper og han rapper bl.a. om, hvordan det er at være ung på Grønland og om de fordomme, som han mener, at danskere har om grønlændere. Det kommer vi tilbage til.

Jeg vil gerne sige velkommen til samtalsalonen Ung i Rigsfællesskabet - Grønlandsk og færøsk ungdomsliv anno 2022.

Det er jo sådan, at vi i Danmark er i rigsfællesskab med Grønland og Færøerne.

Mange grønlandske og færøske unge føler, at de ved en hel masse om Danmark, mens vi danskere ikke ved ret meget om Grønland og Færøerne. Så det prøver vi at lave om på nu.

Vi har de næste to timer og et kvarter sammen. Vi kommer til at holde to pauser undervejs. Så vi følger altså ikke de almindelige ringetider.

SLIDE 3: FOTO MED JOSEF TARRAK OG DANIA TAUSEN

Vi skal se videoer fra Grønland og Færøerne, hvor vi skal møde to unge kunstnere, som på hver deres måde gør oprør og ønsker forandring i hhv. Grønland og Færøerne. Det er rapperen Josef Tarrak, som vi så før og så er det en ung digter og sanger, der hedder Dania.

SLIDE 4: BILLEDEMONTAGE MED UNGE

Vi skal også se videoer med grønlandske og færøske unge på jeres alder. Og så kommer I - ved bordene - til at snakke om, hvad I har til fælles med de unge i videoerne, og hvordan jeres liv adskiller sig fra deres.

Men først skal vi lige have på plads, hvorfor det overhovedet er, at Danmark er forbundet med Grønland og Færøerne.

OPLÆG - RIGSFÆLLESSKABET OG DETS HISTORIE

SLIDE 5: KORT

Her kan I se, hvor Færøerne og Grønland ligger. Danmark er i det, der hedder rigsfællesskab med Grønland og Færøerne. Rigsfællesskabet er en fællesbetegnelse for områderne Danmark, Grønland og Færøerne som alle er en del af Kongeriget Danmark.

SLIDE 6: DRONNING MARGRETHE - FÆRØERNE

Så dronning Margrethe er altså også dronning for grønlændere og for færinger. Her er hun på besøg på Færøerne.

SLIDE 7: DRONNING MARGRETHE - GRØNLAND

Og her er hun i Grønland.

Grønlændere og færinger er danske statsborgere. Og deres penge er danske kroner.

SLIDE 8: VIKINGER

I vikingetiden - som var for ca. 1200 år siden - sejlede skandinaviske vikinger rundt på verdenshavene. De kom også til Færøerne. Og der byggede de et vikingesamfund op, som så senere blev en dansk koloni.

SLIDE 9: KOLONI

En koloni er et område, man som land tager magten over selvom det ligger uden for landets territorium. Og det var altså det vikingerne gjorde, da de sejlede til Færøerne og tog magten.

SLIDE 10: HANS EGEDE

Noget lignende skete i Grønland. Der var bare ikke vikinger, men ham her - Hans Egede hedder han - der kom sejlen. Han ser jo egentlig meget sød ud, men i hvert fald set med nutidens øjne, så var han ikke særlig sød.

I 1721 sejlede han til Grønland med sin familie. Her mødte han grønlænderne, som havde en meget anderledes kultur og en anden religion. Hans Egede var præst og han kunne ikke acceptere grønlændernes anderledes tro. Så han forbød simpelthen grønlændernes kultur, sprog og religion.

Prøv lige engang at forestille jer, hvor vildt det egentlig er, at der kommer nogen udefra og siger, at nu må man ikke tale sit eget sprog, man må ikke have sin egen kultur og man må ikke have sin egen religion.

SLIDE 11: UNDERTRYKKELSE

I mange hundrede år er Grønland og Færøerne danske kolonier – altså områder som Danmark har taget magten over. Og Danmark bestemmer stort set alt.

Helt op i 50'erne - dvs. for 70 år siden - kunne Danmark finde på at fjerne børn fra deres familier og sende dem til Danmark, hvor de skulle bo hos danske familier for at lære at blive mere "danske" og så skulle de sendes tilbage til Grønland for at gøre Grønland mere dansk.

Det har Danmark heldigvis sagt undskyld for nu, men det tog Danmark 50 år at sige undskyld. Det er nemlig for meget nylig, at statsminister Mette Frederiksen ved et officielt arrangement undskyldte for, hvad Danmark gjorde ved de her børn.

Så Danmark så altså i mange år grønlandsk og færøsk kultur som dårlig og tænkte at den "rigtige" måde at leve og tale på var den danske.

SLIDE 12: BILLEDE AF DE TRE POLITISKE LEDERE

Det er heldigvis ikke sådan i dag. Grønland og Færøerne er ikke længere kolonier under Danmark. I stedet har de et politisk system, der hedder selvstyre med parlamenter, der vælges af befolkningen og svarer til Folketinget. Her ser I Færøernes lagmand, Danmarks statsminister Mette Frederiksen og Grønlands landsstyreformand.

Grønland og Færøerne bestemmer de fleste ting selv, men ikke udenrigspolitik, sikkerhedspolitik og internationale aftaler.

SLIDE 13: ØNSKE OM SELVSTÆNDIGHED

Og det er nogle grønlandere og færinger utilfredse med. For hvorfor skal Danmark bestemme over dem? Så en del færinger og grønlandere ønsker fuld selvstændighed. Mens andre frygter, at de ikke kan klare sig uden penge fra Danmark. For både Færøerne og Grønland får i dag mange penge fra Danmark.

RUNDE 1: GRØNLAND - STADIG EN KOLONI?

SLIDE 14: GRØNLAND

Godt. Nu skal det handle om Grønland og hvordan det er at være ung der i dag.

SLIDE 15: BEVÆGELSESSQUIZ

Okay. Så i Grønland ved de en hel masse om os. Men vi ved ikke så meget om dem. Lad os prøve en gang at se, om vi ved, hvor mange der egentlig bor i Grønland? Det skal I nu give et bud på - og I skal svare med jeres krop. Og jeg vil lige sige, at hvis I svarer helt forkert - så er det altså helt okay. For de fleste i Danmark har faktisk aldrig lært særlig meget om Grønland. Men lad os se engang, hvordan det går. Hvor mange mennesker bor der i Grønland?

Under 60.000 - rejs dig op.
Over 200.000 - stil dig op på stolen,
Over en million - bliv siddende.

(eleverne svarer med deres krop).

SLIDE 16: SVARET PÅ QUIZZEN

Godt. Lad os lige klappe af dem, der står op.

(ELEVERNE KLAPPER)

Det rigtige svar er nemlig under 60.000. For der bor 56.000 mennesker i Grønland. I må gerne sætte jer ned.

SLIDE 17: BILLEDE AF HANS EGEDE SAMT STATUE

Her har vi Hans Egede - altså ham præsten, som gjorde Grønland til en koloni. I Grønland står der i dag en statue af Hans Egede. Og det er jo sådan, at dem man laver statuer af, det er nogle, man synes har gjort nogle fede ting. Det er mennesker, som man hædrer. Men det er ikke alle grønlandere, der synes, at Hans Egede er én, man skal hædre.

SLIDE 18: STATUEN MED HANS EGEDE OVERMALET MED RØD MALING

Så på Grønlands nationaldag i 2020 blev en statue af Hans Egede udsat for graffiti. Den blev overmalet med rød maling og skriften 'decolonise' - altså Afkoloniser. Man ved ikke, hvem der har lavet graffitien. Det er jo ulovligt at lave, så ingen har villet sige, at de har gjort det.

SLIDE 19: AQQALU BERTHELTSEN

Men ham her, han ved, hvem der har gjort det. Han hedder Aqqalu Berthelsen. Han er en grønlandsk kunstner og musikproducer. Og han gik frem og sagde, at han kendte

dem, der havde lavet graffitien på statuen, og at han talte på vegne af dem. Og han sagde, at budskabet var, at "det er tid til at afkolonisere vores sind og vores land. Så han udtrykker en holdning om, at på en måde er Grønland stadig en koloni.

SLIDE 20: INTERVIEW MED JOSEF TARRAK

Aqqalu Berthelsen har udgivet rapperen Josef Tarraks musik. Josef Tarraks, som I så rappe, da I kom ind. Josef rapper om, at det er tid til at afkolonisere Grønland. Det har vi interviewet ham om. Prøv at se med her.

(FILM VISES)

Ja, så Josef mener altså, at grønlændere stadig er koloniserede på en eller anden måde. Fx er de fleste af dem med de gode jobs danskere. Og han taler også om de fordomme, som grønlændere møder i Danmark.

SLIDE 21: BEVÆGELSE

Lad os prøve at finde ud af, hvor mange herinde, der har hørt om de her fordomme.

Hvis du har hørt om dem, så stil dig op på stolen.

Hvis du ikke har hørt om dem, så rejs dig op.

(ELEVERNE SVARER MED DERES KROP)

Okay - så der er en del herinde/ikke så mange herinde har hørt om de her fordomme.

Tak. Nu må I gerne sætte jer ned.

SLIDE 22: SAMTALERUNDE

Nu skal I tale sammen ved bordet ud fra nogle spørgsmål, jeg har med.

(læs spørgsmål fra slide højt)

Vi samler op i plenum om to minutter.

EFTER 2 MINUTTER - SAML OP I PLENUM: Hvad har I talt om ved bordene?

(eleverne markerer og svarer)

SLIDE 23: SAMTALERUNDE

(Læs spørgsmål fra slide højt)

Vi samler op i plenum om to minutter.

EFTER 2 MINUTTER - SAML OP I PLENUM: Hvad har I talt om ved bordene?
(*eleverne markerer og svarer*)

SLIDE 24: DANSK I UDDANNELSESYSTEMET

RUNDE 2: DANSK I UDDANNELSESYSTEMET

Ikke alle grønlandere taler flydende dansk. Langt de fleste grønlandere har nemlig grønlandsk som modersmål. Det taler altså grønlandsk derhjemme og dansk er på den måde et fremmedsprog for dem. Det er et fag, de får fra 1. klasse. Ligesom vi får engelsk. Men en del uddannelser kan kun tages på dansk og mange af lærerne - også i folkeskolen - kommer fra Danmark og kan ikke tale grønlandsk. Og kender ikke så meget til den grønlandske kultur. Det er en af de ting, som Josef synes er problematisk.

SLIDE 25 FILM: UNDERVISNING PÅ DANSK

Prøv lige at se her, hvad Josef Tarrak siger om det.

(FILM VISES)

SLIDE 26: BEVÆGELSE

Okay! Ville det være sværere at lære matematik, hvis jeres matematiklærer ikke kunne tale dansk?

Hvis ja - stil dig op på stolen.

Hvis nej - bliv siddende.

(ELEVERNE SVARER MED DERES KROP)

Tak. Nu må I gerne sætte jer ned.

SLIDE 27: SAMTALERUNDE

(*Læs spørgsmål fra slide højt*)

Vi samler op i plenum om to minutter.

EFTER 2 MINUTTER - SAML OP I PLENUM: Hvad har I talt om ved bordene?

(eleverne markerer og svarer)

SLIDE 28: SAMTALERUNDE

(Læs spørgsmål fra slide højt)

Vi samler op i plenum om to minutter.

EFTER 2 MINUTTER - SAML OP I PLENUM: Hvad har I talt om ved bordene?

(eleverne markerer og svarer)

SLIDE 29 PAUSE (7 MIN)

Nu holder vi pause i 7 minutter.

RUNDE 3: AT FLYTTE TIDLIGT HJEMMEFRA

SLIDE 30: 56.000 i Grønland

Velkommen tilbage fra pause. Kan I huske det med, at der bor 56.000 i Grønland(?)
Ca. 18.000 af dem bor i hovedstaden Nuuk, som er Grønlands største by.

SLIDE 31

30.000 bor i mindre byer

SLIDE 32

7.400 bor i en bygd. En bygd har mellem 30 og 500 indbyggere.

SLIDE 33

Der er ikke veje mellem byerne eller mellem bygderne, for det meste af Grønland er dækket af is.

SLIDE 34

Så hvis man skal fra en by til en anden, så foregår det med båd, helikopter eller fly. Og på dage hvor vejret er dårligt, kan man ikke sejle nogen steder. Så unge i Grønland bor generelt i meget mindre lokalsamfund, end vi gør her i Danmark og meget mere isoleret/afskåret fra omverdenen.

SLIDE 35: BEVÆGELSESSQUIZ

Nu kunne jeg godt tænke mig at spørge jer: Tror I grønlandske eller danske unge flytter tidligst hjemmefra?

Tror du grønlandske unge; rejs dig op.

Danske unge; bliv siddende.

(ELEVERNE REJSER SIG ELLER BLIVER SIDDENDE)

Tak. Lad os lige klappe af dem, der står op. I har nemlig ret.

(ELEVERNE KLAPPER)

Så må I gerne sætte jer ned igen.

SLIDE 36:

Mange grønlandske unge flytter tidligt hjemmefra. Det er de nødt til. Særligt dem der bor i bygderne. I bygderne er der nemlig typisk kun skole indtil 7. Klasse. Derefter er man nødt til at flytte hjemmefra - ind til en by - for at gøre sin folkeskole færdig. Så bor man på et skolehjem, mens man går i 8. , 9. Og 10. Klasse.

SLIDE 37: FILM OM AT FLYTTE HJEMMEFRA

Vi har besøgt en efterskole i byen Maniitsoq. Her har vi talt med nogle, som er vokset op i små bygder og som inden de kom til efterskolen har boet på skolehjem. De flyttede altså hjemmefra efter 7. Klasse. Og nu går de på efterskole. Prøv at se med her.

(FILM VISES)

SLIDE 38

Ja, så børn fra bygderne flytter altså hjemmefra efter 7. Klasse. Men også mange børn og unge, der bor i byerne, flytter tidligt hjemmefra. Hvis man gerne vil i gymnasiet, så er der nemlig kun fire gymnasier i hele Grønland og hvis man vil tage en erhvervsuddannelse, så er der seks erhvervsskoler. Så hvis man ikke bor i nærheden, kan man være nødt til at flytte hjemmefra. Så en del flytter hjemmefra efter folkeskolen, fx til hovedstaden Nuuk, for at gå i gymnasiet. Så bor de på kollegier.

SLIDE 39: SAMTALERUNDE

(Læs spørgsmål fra slide højt)

Vi samler op i plenum om to minutter.

EFTER 2 MINUTTER - SAML OP I PLENUM: Hvad har I talt om ved bordene?

(eleverne markerer og svarer)

SLIDE 40: SAMTALERUNDE

(Læs spørgsmål fra slide højt)

Vi samler op i plenum om to minutter.

EFTER 2 MINUTTER - SAML OP I PLENUM: Hvad har I talt om ved bordene?

(eleverne markerer og svarer)

SLIDE 41: SAMTALERUNDE

(Læs spørgsmål fra slide højt)

Vi samler op i plenum om to minutter.

EFTER 2 MINUTTER - SAML OP I PLENUM: Hvad har I talt om ved bordene?

(eleverne markerer og svarer)

SLIDE 42: PAUSE

Nu tager vi en pause på 7 minutter.

FÆRØERNE Intro og runde om religion

SLIDE 43: FÆRØERNE

Velkommen tilbage fra pausen. Nu skal det handle om Færøerne. Lad os lige undersøge, om der er nogen herinde, der har været på Færøerne. Hvis I har, så rejs jer lige op.

(ELEVERNE REJSER SIG OP)

Okay - så der er et par stykker herinde/ingen herinde der har været på Færøerne.

Tak for det. I må godt sætte jer ned igen.

Færøerne er en ø-gruppe, hvor der bor 53.000 mennesker. Den største by er hovedstaden Torshavn, hvor der bor 22.000 mennesker. Udenfor Torshavn bor folk i meget små samfund, hvor alle kender alle og hvor det er svært at gøre noget, uden at

andre lægger mærke til det. Men i modsætning til Grønland så er afstandene på Færøerne meget små. Der er kun 120 km fra nord til syd.

SLIDE 44

Og de fleste øer er forbundet af broer

SLIDE 45

eller undervandstuneller. Så det er nemt og hurtigt at komme rundt.

SLIDE 46: DANIA

Det her er Dania. Hun er færing og 22 år. Hun er digter og sanger. Og så er hun hovedpersonen i en dokumentarfilm, der lige nu bliver vist nærmest over hele verden. Dokumentarfilmen hedder Skål og handler om Dania, som synes det er svært at være ung på Færøerne - i hvert fald der, hvor hun kommer fra. Hun kommer - ligesom hver fjerde færing gør - fra en kristen frikirke med ret strikse religiøse regler. Og det gør hun oprør imod. Dania tror på gud, men hun synes, at der er for stramme religiøse regler. Det har hun skrevet en digtsamling om. Mange unge har købt hendes bog og synes måske også, der er brug for et oprør med de her strikse, religiøse regler. Men en del færinge er blevet provokerede over hendes digte. Nogle ringer ligefrem til hende og siger, at de synes, hun opfører sig forkert. Og så læser de bibelvers op for hende.

SLIDE 47: KIRKER

Det lyder måske ret vildt, at der er nogen, der gør det. Men faktisk er Færøerne et af de mest religiøse samfund i Europa. Færing er gået meget oftere til gudstjenester end danskere. En tredjedel af færingerne tror, at man kommer i enten himmel eller helvede efter døden. Der hvor Dania kommer fra er det endnu flere, der tror på det. Og det at man tror, at man risikerer at komme i helvede, hvis man opfører sig dårligt gør, at der er mange holdninger til, hvordan man skal opføre sig.

Det er noget af det, Dania skriver om i sin digtsamling, der bl.a. handler om, at man - der hvor hun kommer fra - synes, at det er forkert at gå i byen, at drikke alkohol og at have kærester inden ægteskab. Der er også mange, der synes at homoseksualitet er forkert.

SLIDE 48: TRAILER FOR SKÅL

Dania er kærester med Trygvi. Han er en hiphop-kunstner, der er kendt under navnet Sølvdreng. Trygvi tror ikke på gud og han skriver tekster om bl.a. abort og sex - og det er der mange kristne færinge, der ikke bryder sig om.

I filmen ser vi, hvordan Dania har holdt hemmeligt for sine forældre, at hun har en kæreste - også selvom hun jo er voksen og er flyttet hjemmefra. Først efter et helt år

fortæller hun sine forældre, at hun har fået en kæreste. Prøv at se med her i forfilmen/traileren for Skål.

(TRAILEREN VISES)

SLIDE 49: INTERVIEW MED DANIA

Vi skal nu se et interview med Dania, hvor hun fortæller om sin bog og sit oprør. Prøv at se med her.

(FILMEN VISES)

Okay. Så Dania fortæller altså folk synes, at man ikke skal drikke eller have kærester før ægteskabet. Religion fylder helt sikkert ikke lige så meget for os i Danmark, men måske fylder det alligevel noget.

SLIDE 50: BEVÆGELSE

Har du deltaget i religiøse ritualer?

(fx konfirmation/ bar mitzvah/bat mitzvah/dåb,
Kirkebryllup, gå i moske/ synagoge/kirke, bøn)

Hvis ja - rejs dig op

Hvis nej - bliv siddende

(ELEVERNE REJSER SIG ELLER BLIVER SIDDENDE)

Tak. Er der en af jer der står op, der vil sætte et par ord på, hvad religion betyder for jer?

(ELEV/ELEVER FÅR ORDET)

RUNDE 1: NORMER

SLIDE 51: SAMTALERUNDE 1

Dania gør oprør mod strikse religiøse regler. Man må ikke have kærester og man må ikke drikke alkohol, selvom man er voksen. Hvad synes I om det? Og hvilke normer og regler gør I oprør imod? (fx hjemme, i skolen eller i samfundet).

EFTER 2 MINUTTER - OPSAMLING I PLENUM: hvad talte I om ved bordene?

(eleverne markerer og svarer)

SLIDE 52: ET SAMFUND MED KÆMPE FORSKELLE

Nu kunne man godt tro, at alle på Færøerne er helt vildt religiøse - ligesom Danias familie. Men sådan er det ikke. 25 pct af befolkningen tilhører menigheder – altså frikirker - uden for folkekirken - ligesom Danias familie gør - og de er typisk de mest religiøse. Men i hovedstaden Torshavn - som vi ser på billedet her - fylder kristendommen typisk ikke lige så meget.

SLIDE 53: ET SAMFUND I HASTIG FORANDRING

Der er sket store forandringer de sidste 10 år og sker fortsat store forandringer. Før i tiden var det normalt at høre folk sige, at homoseksuelle ville blive straffet af gud. Det hører man ikke så tit mere. Og for tre år siden blev homovielser tilladt og sidste år blev familier med to mødre ligestillet med familier med en mor og far ift. barselsregler. Det ville have været utænkeligt for 10 år siden. Så der er sket meget.

SLIDE 54: PRIDE-BEVÆGELSEN

LGBT-bevægelsen på Færøerne startede i 2010. LGBT-bevægelsen kæmper for at skabe mere forståelse og bedre rettigheder for bl.a. homoseksuelle. De startede med et slogan, der hed HER ER VI, hvor de lavede plakater og online kampagner, hvor almindelige færinger stod frem som homoseksuelle. De var ikke længere en usynlig minoritet. Det rykkede rigtig meget, og i dag er der mange på Færøerne der støtter homoseksuelles rettigheder. Det viser de blandt andet ved at deltage i priden hvert år. Faktisk har færøerne den største pride pr. indbygger i verden. Hele 10 procent af befolkningen viser deres støtte ved at deltage i priden.

SLIDE 55

Så Færøerne er altså et de mest religiøse lande i Europa. Og mange tror på himmel og helvede. Men det er også et land i rivende udvikling og et land, hvor religion nok fylder mindre og mindre.

SLIDE 56: INTERVIEWS OM RELIGION

Vi har spurgt nogle unge, der bor i hovedstaden Torshavn, og nogen der bor i forskellige små bygder om, hvad deres forhold til religion er. Prøv at se med her.

(FILM VISES)

SLIDE 57

Ja, så her kunne vi se, at det er ikke alle unge, der kommer fra hjem som Danias, men vi kunne også se, at religion nok alligevel fylder mere end i Danmark. Fx kunne vi høre, at abort er ulovligt på Færøerne. Hvad tænker I om det? Er der nogle, der har lyst til at sige noget om det?

RUNDE 2 HVERDAGSLIV I BY OG BYGD

SLIDE 58: Nu skal vi se en lille film om, hvad de unge laver i deres fritid - dem der bor i Torshavn og dem der bor i de mindre bygder.

SLIDE 59: Se med her
(FILM VISES)

SLIDE 60:

Synes I der er stor forskel på dem og jer? (plenumsnak)

FÆRØSKE FREMTIDSDRØMME

SLIDE 61:

Nu skal det handle om fremtidsdrømme. Hvad har de af drømme, de unge vi lige så og er der nogen af dem, der regner med at tage til Danmark på et tidspunkt? Ligesom i Grønland, så er der en del uddannelser, man ikke kan tage på Færøerne, så mange færinger tager til Danmark for at studere efter gymnasiet.

SLIDE 62: Prøv at se med her.
(FILM VISES)

SLIDE 63: PLENUMSNAK

Hvordan adskiller deres fremtid sig fra jeres? Er der store forskelle?

SLIDE 64: COLLAGE

Jeg håber, I synes I har lært lidt mere om Grønland og Færøerne. Hvordan det er at være ung der. Der er mange forskelle - men på mange måder er vi ikke SÅ forskellige.

SLIDE 65: DANIAS MUSIKVIDEO (spilles mens eleverne forlader lokalet)